

MASARYK UNIVERSITY FACULTY OF LAW

Vnitřní trh EU (VTEU) BO306Zk

2022 - prezentace pro distanční lekce

Filip Křepelka

Právo EU + zdravotnické právo

Právnícká fakulta - Masarykova univerzita, Brno

Zápatí prezentace

Účel předmětu

- Poznání právního rámce vytvářejícího vnitřní trh Evropské unie.
- Hlavní účel existence EU: hospodářská integrace 27 členských států.
- Plus různé formy přidružení, kdy pravidla platí obdobně či částečně na základě mezinárodních smluv s EU.
- Souběžný předmět: společné hospodářské politiky EU.
- Dřívější pojetí v rámci předmětu Právo Evropské unie pro všechny bakalářské studenty bylo nedostačující z hlediska potřeb programu.
- Dva nové předměty!

Návaznost

- Úvodní předmět Základy mezinárodního a evropského práva.
- Nutnost uvědomění si základních vlastností mezinárodních smluv jako psaného pramene MP
- Nadnárodní právo EU jako kříženec MP a VP: prameny: zřizovací smlouvy, nařízení, směrnice, rozhodnutí.
- Odlišné způsoby uplatnění ve vnitrostátním prostředí.
- ZMEP 2020 v distanční formě již odučen: nahrávky a další materiály jsou v ISu.

Osnova - základní svobody

- /0/ Úvod, kontext, zařazení
- /1/ obchod zbožím - cla a daně
- /2/ obchod zbožím - regulace
- /3/ pohyb osob - vstup, pobyt
- /4/ pohyb osob - práce, podnikání, daně, sociální zajištění
- /5/ usazení korporací, kapitál, platby
- /6/ pohyb služeb

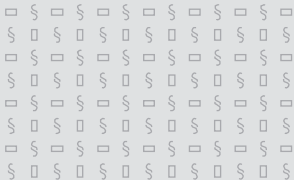
Zakončení předmětu

- Písemná zkouška?
- Byl by to modelový příklad

- Nebo raději zpracovávání předmětové práce?
- Rozsah stručný.
- Individuální konzultované téma...

Stupně liberalizace obchodu

- /1/ Potlačení bariér obchodu zbožím (a pohybu osob apod.) uvnitř státu - v Evropě v 18. či 19. století
- /2/ Omezení cel závazky států
- /3/ Zóny volného obchodu
- /4/ Celní unie
- /5/ Společný trh EU (+osoby, služby)
- /6/ (Jednotný) Vnitřní trh EU (+kapitál, odstranění hraničních kontrol)
- /7/ Hospodářská a měnová unie (ne všechny členské státy)
- /8/ Sociální unie?

Základní svobody v EU a jejich třídění

- Typické členění 4 + 1
  - Možná jsou další členění
  - Produkty: zboží, služby
  - Faktory (vstupy): práce, kapitál
  - + platby jako protiplnění.
-
- Odlišení jednotlivců a právnických osob

Volný oběh zboží, jeho význam

- Nejdůležitější hospodářská svoboda v EU
- Nejstarší hospodářská svoboda v EU, resp. ES.
- Zavedení po vzniku 3 ES v 50. letech 20. století.
- Nyní jádro hospodářské integrace členských států.
- Rozšíření též na další, různými formami přidružené členské státy.

Zákaz cel a jeho dosažení

- SFEU (dříve SE(H)S úplně zakazuje cla v obchodu mezi členskými státy.
- Zakázána jsou cla dovozní, ale též vývozní a průvozní.
- Článek 28 (bývalý článek 23 Smlouvy o ES) 1. Unie zahrnuje celní unii, která pokrývá veškerý obchod zbožím a která zahrnuje jak zákaz vývozních a dovozních cel a všech poplatků s rovnocenným účinkem mezi členskými státy, tak i přijetí společného celního sazebníku ve vztahu ke třetím zemím.
- Článek 30 (bývalý článek 25 Smlouvy o ES) Dovozní nebo vývozní cla a poplatky s rovnocenným účinkem jsou mezi členskými státy zakázány. Tento zákaz se vztahuje také na cla fiskální povahy.

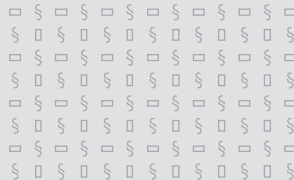
Povaha cla

- Typická dávka, odlišná od daní.
- Též slovní odlišení
- Vybíraná v souvislosti s převozem zboží.
- Typické způsoby sledování tohoto zboží na hranici či cestě, včetně vodní.
- Fiskální účel cel.
- Protektivní či prohibitivní účel cel.
- Dovození cla jako typická.
- Výjimečná vývozní cla.
- V minulosti průvozní cla
- (souvislost a překryv s mýtem)

Vsuvka - rozsudek van Gend en Loos

- Soudní dvůr EHS 26/62.
- Základ chápání práva ES, resp. EU.
- Dovození přímého účinku.
- (zde přednost nevyslovená, ve skutečnosti též: vyslovená rozsudkem Costa v. ENEL 6/64)
- Zákaz zvyšování cel v přechodném období 1958-1968.
- Nizozemsko clo zvýšilo
- Dovozce - korporace - se domáhal uplatnění zákazu zvyšování cel pře soudem.

Poplatek / Dávka s obdobným účinkem

- Společně se zákazem cel se zakazují poplatky (dávky) s obdobným účinkem.
- Tím se rozumí jakékoli dávky, poplatky, odvody (na označení nezáleží), které jsou konstruovány stejně, tj. zatěžují dovážené, vyvážené či provážené zboží, avšak nikoli stejně zboží domácího původu či určení.
- Jsou zpravidla vybírané při nějaké jiné souvislosti, než je dovoz/vývoz/průvoz zboží.

Příklad: carrarský mramor

- C-72/03 Carbonati Apuani v. Commune di Carrara
Komunální vývozní dávka: zatěžovala vývoz do jiných částí Itálie a kamkoli jinam.
- Soudní dvůr odsoudil jako překážku pohybu zboží mezi členskými státy.
- Jaká byla motivace? Snaha zajistit financování potřebné infrastruktury a nadto přilákat ateliéry a dílny do katastru obce.
- Jak by šlo takovou dávku učinit souladnou s právem EU? Čeho by se nedosáhlo? Existují takové dávky?

Zákaz daňové diskriminace

- Jiným ustanovením SFEU se zapovídá daňová diskriminace
- Zejména:
  - Článek 110 (bývalý článek 90 Smlouvy o ES) Členské státy nepodrobí přímo ani nepřímo výrobky jiných členských států jakémukoli vyššímu vnitrostátnímu zdanění než je to, jemuž jsou přímo nebo nepřímo podrobeny podobné výrobky domácí.
  - Členské státy nepodrobí dále výrobky jiných členských států vnitrostátnímu zdanění, které by poskytovalo nepřímou ochranu jiným výrobkům.
- Různé zpoplatnění při registraci výrobků k provozu.
- Například osobní automobily.
- Odlišné zdanění alkoholických nápojů

Příklad: zdanění destilátů:

Případ 168/78 Komise proti Francii (Whisky proti Koňaku - odlišné sazby na destiláty z vína a destiláty z obilí, shledána diskriminace pro zaměnitelnost).

Případ 170/78 Komise proti Velké Británii (výrazně vyšší zdanění převážně dováženého vína proti převážně tuzemskému pivu je nepřipustné - je zde totiž poměrně vysoká, byť nikoli nesporná zaměnitelnost, zdanění obsaženého alkoholu je vhodným hlediskem).

Nicméně evropské právní zvýhodnění vína - harmonizace spotřebních daní umožňuje nulovou sazbu, kriticky hodnoceno ze strany ČR při projednávání sazeb piva.

Srovnatelné spory též na půdě WTO.

Propletení všeho: rozsudek Brzezinski

- Dovoz ojetých automobilů ze západu do Polska
- C-313/05
- Individuální dovozce ojetých automobilů do Polska.
- Komplexní regulace registrace - nezbytné dle národního a EU práva pro provoz - dovozených ojetých automobilů podle stáří a stavu, zahrnující rovněž diferencované zpoplatnění.
- Porovnání s regulací dopadající na vnitrostátně přeprodávané ojetiny.
- Soudní dvůr odkázal na řadu rozsudků (*acte éclairé?*), aby naznačil meze, ve které se Polsko smí pohybovat: nejde o poplatek s RO (výše), může se však jednat o daňovou diskriminaci.

Harmonizace daní

- Kompetence EU k harmonizaci daní
- Článek 113 (bývalý článek 93 Smlouvy o ES) Rada zvláštním legislativním postupem a po konzultaci s Evropským parlamentem a Hospodářským a sociálním výborem jednomyslně přijme ustanovení k harmonizaci právních předpisů týkajících se daní z obratu, spotřebních daní a jiných nepřímých daní v rozsahu, v jakém je tato harmonizace nezbytná pro vytvoření a fungování vnitřního trhu a zabránění narušení hospodářské soutěže
- Je to daň z přidané hodnoty a spotřební daně.
- DPH: dříve postupně zaváděné směrnice, nyní rekodifikace (recast) Směrnice 2006/112/ES o systému daně z přidané hodnoty

Jednotná konstrukce DPH

- Stanovovala zejména směrnice 77/388/EHS, nyní vymezuje rekodifikační směrnice 2006/112/ES

Mimo jiné se určuje:

- Určení osob povinných k placení daně (plátců, nikoli poplatníků, ti platí DPH ve zvýšených cenách zboží).
- Postupně se v právu EU a právu členských států rozšířil okruh povinných plátců - jaké jsou požadavky EU a možnosti členských států zdaňovat / nezdaňovat .
- Přibližuje se tak DPH vlastně zdanění příjmů?
- Vymezení zdanitelného plnění: dodání zboží, poskytnutí služeb. Vymezení daňového základu. Vymezení předpokladů pro daňový odpočet - včetně formálních.

Příslušnost k výběru

- Obecně: stát prodeje zboží pravděpodobnému spotřebiteli, což je obvykle stát spotřeby:
- Výjimkou příležitostná či záměrná nákupní turistika.
- Výjimky z příslušnosti ve státě prodeje:
- (1) větší dopravní prostředky - stát místa registrace, přičemž dopravní právo EU tlačí (by mělo tlačit) na registraci v místě skutečného používání příslušného dopravního prostředku.
- (2) zásilkový obchod (adresa objednatele)

Určení státu příslušného k výběru DPH ze služeb

- Podrobná pravidla pro určení kompetence členského státu pro výběr DPH ze služeb překračujících hranice členského států.
- Postupný posun ke zdaňování ve státě určení služby v případě služeb poskytovaných distančním způsobem - mimo jiné třeba dodání software, uměleckých děl a podobně - novely směrnic v roce 2015.

Obecné a zvláštní sazby, osvobození

- Základní sazba DPH pro činí nejméně 15 % DPH
- Státy mohou mít jednu či dvě snížené sazby, ovšem nikoli pod 5% na určené zboží a služby.
- (dřívější spor ohledně výkladu přílohy H šesté směrnice: spor o zdanění dětských plenek: řízení Komise proti ČR, co žaloba?, nyní odpadnutí s ohledem na používání 15% sazby jako snížené?).
- Co třeba nynější úvaha o nižší sazbě daně z přidané hodnoty - ovšem stále v minimu základní sazby - na pivo, které je v tuzemsku drtivě domácího původu?
- Od DPH státy povinně osvobozují vymezené sociální, nekomerční nebo některé další specifické hospodářské činnosti

Absence celních a fiskálních kontrol

- Bez cel se nevyplácí udržovat hraniční kontroly.
- Souvislost s potlačením pasových kontrol: Schengen
- Od roku 1992 (pro Česko a další nové státy od 1.5.2004) žádné celní kontroly zboží převáženého mezi členskými státy (posun od „společného“ ke „vnitřnímu trhu“)
- Nemožnost výběru při dovozu a vrácení po ověření vývozu přímo na hranicích (to je ostatně špatná terminologie: správně dodání a odeslání)
- Nutnost spolupráce finančních orgánů členských států pro zabezpečení výběru DPH (a podobně spotřebních daní) u zboží obchodovaného mezi členskými státy

Mechanismus kooperace

Právní rámec pro spolupráci a boji proti podvodům v oblasti DPH stanoví nařízení 904/2010 (dříve 1798/2003)

Opatření jsou:

- registrace subjektů obchodujících mezi členskými státy. Součástí administrativního rámce je přidělení jednotného daňového čísla.
- periodická hlášení subjektů podílejících se na mezistátním obchodu
- konfrontace hlášení na základě elektronické výměny údajů mezi finančními správami.

Judikatura Soudního dvora k DPH - kolotočové podvody

- Příklad *Optigen*, C-354/04, 355/04 a 484/04:
- Příklad překladové nesrozumitelnosti „defaulting trader“.
- členské státy nesmějí odmítat vrácení daně z přidané hodnoty tzv. čestným subjektům v řetězci transakcí, ve kterém dojde k tzv. kolotočovému podvodu.
- Soudní dvůr začal nicméně uznávat oprávnění států postihovat podvodné subjekty.

Spotřební daně

- Specifické daně (akcízy) na vybrané zboží - všude ve světě (restriktivní i fiskální motivace)
  - daň z uhlovodíkových paliv a maziv - včetně uhlí a elektřiny
  - daň z alkoholických nápojů
  - daň z tabákových výrobků

Sazba je určena vůči hmotnosti/objemu, .

Kompetence k výběru: stát prodeje konečnému spotřebiteli, zvláštní pravidla jako u DPH pro výběr v rámci zásilkového obchodu.

Možná a běžná jsou pořádková omezení odbytu, pokud jsou v mezích jiných liberalizačních opatření EU.

- Harmonizace sérií směrnic

Připomínka: EU jako celní unie

- Evropská unie je celní unie.
- Má jednotnou celní politiku navenek
- Jednotná praktická úprava: nařízení celní kodex, celní sazebník.
- Spolupráce a uvolnění v rámci WCO / WTO
- Vnější obchodní politika a celní právo jsou předmětem příslušných dalších předmětů v rámci programu MPOS.

Zákaz kvót a ORU

- Článek 34 (bývalý článek 28 Smlouvy o ES) Množstevní omezení dovozu, jakož i veškerá opatření s rovnocenným účinkem, jsou mezi členskými státy zakázána.
- Článek 35 (bývalý článek 29 Smlouvy o ES) Množstevní omezení vývozu, jakož i veškerá opatření s rovnocenným účinkem, jsou mezi členskými státy zakázána.

Co jsou kvóty?

- Množstevní omezení dovozu či vývozu.
- Týkají se zejména dovozu, popř. vývozu zemědělského zboží.
- (souvislost se zemědělskou politikou států).
- Zpravidla se uplatňují společně se cly.
- V EU víceméně nemáme případy nepovolených dovozních či vývozních kvót.

Co je opatření s rovnocenným účinkem?

- Obtížné vymezení. Ta mají nejrůznější účely.
- Stanovuje je vnitrostátní právo.
- Dochází tady tedy k poměřování.
- Musíme postupně uchopit podstatu a potom debatovat výjimky.

Linie judikatury

- Dassonville 8/74: široká definice opatření s rovnocenným účinkem.
- Cassis de Dijon 120/78: zúžení definice vynětím obecně uplatňovaných požadavků sledujících obecný zájem přiměřeně, požadavek uznávání
- Keck a Mithouard C-267/91 a C-268/91: obecná úprava prodeje není opatření s rovnocenným účinkem.

Přípustné výjimky ze smlouvy (ex lege)

- Článek 36 (bývalý článek 30 Smlouvy o ES) Články 34 a 35 nevyklučují zákazy nebo omezení dovozu, vývozu nebo tranzitu odůvodněné veřejnou mravností, veřejným pořádkem, veřejnou bezpečností, ochranou zdraví a života lidí a zvířat, ochranou rostlin, ochranou národního kulturního pokladu, jenž má uměleckou, historickou nebo archeologickou hodnotu, nebo ochranou průmyslového a obchodního vlastnictví. Tyto zákazy nebo omezení však nesmějí sloužit jako prostředky svévolné diskriminace nebo zastřeného omezování obchodu mezi členskými státy.

Ochrana života a zdraví lidí, zvířat a rostlin

- Spousta předpisů jednotlivých států slouží tomuto účelu.
- Zahrneme též ochranu životního prostředí jako celku?
- Snaha potlačovat přehnané požadavky.
- Zkoumání přiměřenosti.
- Přesto časté oprávněné uplatňování narušující vzájemný zbožový obchod se potlačuje harmonizací či unifikací standardů a norem.
- Vzácná vývozní omezení?

Ochrana bezpečnosti a pořádku

- Držba, užívání, obchod zbraněmi.
- Bezpečnost, pořádek, mravnost v běžném slova smyslu: problematické předměty: lehké drogy, pornografické tiskoviny, osobní zbraně apod. Různé představy členských států.
- Větší volnost států.
- Vojenské zbraně - záležitost národní bezpečnosti, vymezení oprávnění vyrábět, obchodovat, držet, užívat. Proč větší volnost států: protože obrana je jejich kompetence, resp. NATO.
- Bezpečnost může odůvodnit též určitá opatření v oblasti rezerv.

Ochrana kulturního bohatství

- Omezení vývozu starožitností a uměleckých děl.
- Stanoví si členské státy samy.
- Otázka vlastnictví je něco jiného než zachování na území státu.
- Připomenutí širšího kontextu minulosti, vrácení uměleckých děl.
- Nemůže být však poplatek.

Ochrana práv duševního vlastnictví

- Připomenutí práv duševního vlastnictví.
- Patenty, ochranné známky, označení původu.
- Důvodem blokace může být.
- Otázka tzv. vyčerpání práv při uvedení na trh.
- Např. případ Silhouette.
- Vyučován v jiných předmětech.

Nepřiměřenost Přiměřenost opatření - případ UHT

- 152/84 Komise vs. UK
- Odůvodňování zákazu prodeje UHT mléka.
- Vysvětlení.
- Přehnané omezení.
- Zásada přiměřenosti v judikatuře.

Přiměřenost opatření - metanolová otrava

- Metanolová aféra v Česku v září/říjnu 2012.
- Vybavme si dění.

- Zákazy dovozu destilátů z Česka uložilo Polsko a Slovensko.
- Zcela oprávněné a přiměřené, nikdo nezpochybňoval.

Harmonizace a unifikace norem

- Judikatura dává impulsy, rutinu řeší legislativa!!!
- Dobrovolná a povinná normalizace a standardizace výrobků, polotovarů apod.
- Povinné standardy, je-li veřejný zájem.
- Ve světě mezinárodní smlouvy a na ně navazující opatření mezinárodních organizací a struktur.
- V Evropě širší harmonizační struktury.
- Harmonizace materiální, formální (procedury, certifikace).
- Harmonizace směrnici, poslední dvě desetiletí rostoucí měrou nařízení.

Vymezení zboží - hraniční případy

- Hmotné předměty způsobilé obchodu.
- Kulturně ne-věci: orgány, tkáně, zárodky.
- Praktické důvody: hotovost, dokumenty, pošta, certifikáty (jsou-li dosud papírové).
- Regulované či proskribované předměty: drogy, zbraně, pornografie.
- Energie: materiální podstata?

Případ Komise v. Belgie - odpady

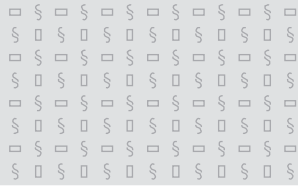
■ C-2/90

■ Je odpad zbožím?

■ Argument proti zápornou cenou, to se však dá relativizovat.

■ Argument ochranou životního prostředí dle čl. 36 a 191 SEU.

Dopady uvolnění obchodu zbožím

- Obchoduje se většina zboží
- Celosvětový obchod
- O to více celoevropský, resp. vnitrounijní obchod.
- Zboží, které se příliš neobchoduje přes hranice?

Volný pohyb osob

- Je hospodářskou svobodou.
- Pohyb práce (závislé, samostatné) nebo spotřebitele služeb v rámci vnitřního trhu.
- Zároveň má ale společenský, politický a koneckonců také lidský rozměr.
- Cestují a stěhují se lidé! S celým svým životem.
- Počítejme s tím, že člověk není jednotlivec plně oddělitelný od ostatních.

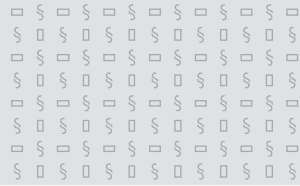
Liberalizace mobility v EU jako jedinečná

- V celosvětovém měřítku žádný volný pohyb.
- Státy na své území nemusejí cizince pouštět vůbec.
- Realita migračního tlaku v současném přelidněném světě.
- Ostraha hranic proti migrantům.
- Uplatňování vízové povinnosti.
- Je na státech, jak si mezi cizinci vybírají (dočasní, dlouhodobí, trvalí, turisté, pracující a jejich rodiny).
- Dalekosáhlé zákazy v případě předpokládané nebezpečnosti a nevhodnosti.
- Liberalizace v EU je tedy jedinečná.

Vymezení okruhu oprávněných

- Oprávnění ke svobodě pohybu osoby byli vždy občané členských států.
- Občanství EU (od roku 1993) - občanem EU je občan členského státu.
- Občanství EU je tedy pouze odvozené a doplňkové k občanství členského státu.
- Členské státy si svým státoobčanským právem stanovují samy, kdo je jejich občanem, pravidla nejsou úplně totožná.
- Odvozené občanství.
- Brexit a občanství EU? -64 mil. Britů.

Připomenutí občanství obecně

- Základní vztah jednotlivce a státu.
- Vnímáme jako podíl na moci, to však platí jen pro demokracie.
- Způsoby nabytí občanství: ius sanguinis, ius soli.
- Politika naturalizace.
- Vesměs odtažitý postoj států vůči dvojímu či vícерému občanství.
- Oprávnění a povinnosti spojené s občanstvím.

Práva spojená s občanstvím EU

- Stanoví SFEU.
- Petiční právo?
- Aktivní a pasivní volební právo v evropských a komunálních volbách v místě dlouhodobého pobytu.
- Právo na diplomatickou (?) a konzulární ochranu ve třetím státě od mise jiného členského státu.
- Právo pohybu a pobytu v EU v mezích stanovených primárním a sekundárním právem při jeho výkladu judikaturou SD.
- Žádné povinnosti, na to EU nemá legitimitu.

Vývoj volného pohybu osob

Krátkodobá migrace byla obecně uvolněna mezi tehdejšími západoevropskými státy: bezvízový styk.

Právu na dlouhodobý pobyt a usazení se těší:

- Již bezvízový styk pro občany-turisty
- od roku 1958 občané členských států za účelem zaměstnání a podnikání v hostitelském členském státě + doprovázející rodinní příslušníci
- od 90. let důchodci, studenti a osoby s vlastními zdroji
- zahrnutí tedy nejsou potenciálně sociálně potřební.
- nyní výklad směřuje k obecné svobodě, právo EU garantuje trvalý pobyt po pěti letech.

Okruh rodinných příslušníků

- Mnozí lidé by stěží využili možnost migrace bez rodinných příslušníků.
- Možnost, nikoli povinnost!
- Tradiční vymezení rodiny: manžel / manželka, děti bez výjimek, dospělí potomci závislí na výživě, rodiče závislí na výživě.
- Odvozená oprávnění: ve vazbě na migrujícího občana členského státu, tedy též EU.
- Může pochopitelně svobody využít sám.
- Může mezi nimi být rovněž občan třetího státu bez občanství.

Jednotlivá omezení pohybu - kvůli bezpečnosti a pořádku

Členské státy smějí zapovědět vstup, vyhostit a zakázat pozdější vstup.

Za tímto účelem sledují překračování hranic.

Uvnitř EU výrazné omezení kontrol na hranicích: Schengenský systém.

Uplatňování omezení vstupu a pobytu je obtížné po skončení pasových kontrol na většině společných hranic (tzv. Schengen), není však nemožné.

Vsuvka Schengenský systém

Od 80. a 90. let 20. století.

Odstraňování kontrol osob na společných hranicích.

Souvislost s potlačením celních, resp. fiskálních kontrol.

Možnost překračování státních hranic (skoro) kdekoli.

Možnost namátkových kontrol v příhraničním pásmu.

Možnost znovuzavedení soustavných kontrol na omezenou dobu, jsou-li pro to důvody.

Znovuzavedení při pandemii.

Omezení kvůli pořádku a bezpečnosti

- Omezení vstupu a pobytu kvůli veřejnému pořádku se smějí uplatňovat jenom v přiměřené době jako sankce za závažný trestný čin, kdy je nebezpečí recidivy.
- Rozsudek Donatella Calfa jako příklad přístupu SD a národních soudů.

Omezení kvůli ochraně zdraví dle smlouvy a sekundárního práva.

- Ve světě jsou státy, které chtějí atesty HIV/AIDS negativity apod.
- Možnost zapovědět přistěhování občanům jiných členských států se závažnými onemocněními:
  - - vymezená závažná onemocnění dle WHO.
  - - závažné duševní poruchy typu schizofrenie

Státy ve skutečnosti vůbec neuplatňovaly.

Uplatnění izolací a karantén bez ohledu na občanství: s možností konzulární ochrany cizinců.

Pandemie covid-19 a mobilita osob

- Nebývalá omezení mobility.
- V celosvětovém měřítku je projevem svrchovanosti státu, že na své území nepouštějí cizince.
- Na jaře 2020 též státy EU vůči sobě navzájem uzavřely hranice, se složitě stanovenými výjimkami. Debata ohledně slučitelnosti s právem EU. Vážné dopady na mobilitu.
- Nyní při nárůstech všeobecné požadování karantény / negativních testů.
- Ještě uvidíme, co nám řeknou soudy.

Občané třetích států

- Krátkodobý příjezd občanů: bezvízový styk či společné „Schengenské“ vízum.
- Přistěhování ze třetích států si upravují jednotlivé členské státy samy.
- Není žádná společná či jednotná politika EU.
-

Přístup k zaměstnání

- Zásada zrovnoprávnění občanů jiných členských států na trhu práce a podnikání
  - stejné pracovní právo (přístup k zaměstnání, mzda, pracovní doba atd.).
  - Nemožnost upřednostňování vlastních občanů při přístupu k pracovním pozicím a přednostní propouštění.
  - Požadavek zrovnoprávnění občanů též vůči zaměstnavatelům včetně soukromých.
  - Zapadá do širšího zapovídání diskriminace podle řady hledisek: požaduje rovněž EU samotná svým antidiskriminačním právem.

Přístup k podnikání

- stejné správní právo pro osoby samostatně výdělečně činné
- Stejně licence (problémy s kvalifikací dále)
- Stejně kontroly
- Stejně sankce.
- Požadavek zrovnoprávnění však nedopadá na tuzemce jako odběratele zboží a služeb.
- Může docházet z jejich strany k diskriminaci.

Široké pojetí zaměstnání a podnikání

- Zahrnuje jakoukoli výdělečnou či zabezpečující činnost.
- Jenom činnosti zcela zanedbatelné by nepostačovaly.
- Zákaz diskriminace při přicestování, ale též při vycestování.
- Rozsudek Bosman - nepřijatelnost vázání profesionálního fotbalisty na vyplacení.

Stejné daně

- Příslušnost ke státě práce / pobytu.
- Zásada mezinárodního zdanění příjmů.
- Potvrzují smlouvy o zamezení dvojího zdanění.
- Vsuvka: v EU zůstávají dvoustranné smlouvy o zamezení dvojího zdanění, žádná harmonizace či dokonce unifikace, ale ani koordinace.
- Daňový tuzemec (rezident) versus cizozemec (nerezident).

Hraniční případy a zdanění příjmů

- Právo na daňové výhody mají jen daňoví tuzemci (rezidenti).
- Dojíždění za prací: pendleři.
- Pendleři jsou daňoví nerezidenti.
- Rozsudek Schumacker - výhody pro migranta.

Výkon veřejné moci jako výjimka

- Výjimka ohledně možnosti přístupu: zaměstnání a podnikání představující výkon veřejné moci mohou státy vyhradit svým vlastním občanům.
- Výklad zaměstnání ve státní správě.
- Zužující pojetí v rozsudku Komise v. Belgie.
- Jenom povolání spojená s výkonem veřejné moci mohou státy vyhradit vlastním občanům, vesměs tak činí.
- Vyhradit takto nelze jiná povolání ve veřejné sféře.
- Obdobně se týká rovněž osob samostatně výdělečně činných.

Uznávání kvalifikace obecně

- Kvalifikace jako právní předpoklad pro výkon řady povolání.
- Vyhodnocení kvalifikace jako vhodné pro výkon povolání u neregulovaných povolání.
- Státy mají mechanismy pro uznávání kvalifikace.
- Nástrojem přistěhovalecké politiky může být přísnost/vstřícnost při uznávání kvalifikace.
- Uznávání kvalifikace mohou upravovat mezinárodní smlouvy.

Uznávání kvalifikace uvnitř EU

- Organizace a financování školství zůstává v kompetenci členských států. Mezi školskými soustavami členských států zůstávají nemalé rozdíly.
- Kvůli usnadnění pohybu pracovníků a podnikatelů přesto vytvoření mechanismu pro snadné uznávání univerzitních kvalifikací.
- Harmonizace nároků na některé diplomy: zdravotnictví, stavebnictví. Vytvoření mechanismu pro uznávání výučních listů a podobných kvalifikací. Vzhledem ke značným rozdílům nutnost uznávání praxe Unifikace kvalifikací v dopravě (potřebné a dosažitelné pro mezinárodní dopravu).
- Nyní kodifikace směrnicí 2005/36/ES.
- Zvláštnost kvalifikace právníků.

Nároky na jazykové znalosti

- Právo nebo zaměstnavatel mohou požadovat odpovídající znalost místního jazyka od přistěhovalce za prací nebo podnikání, potřebnou pro výkon profese.
- Jakékoli usnadňování v podobě tolerance neznalosti jazyka by bylo absurdní, zákaz omezení se proto nevykládá široce tak, že by zahrnoval také zastřené omezení občanů jiných členských států.
- Rozsudek Groener jako dalekosáhlé uznání jazykové politiky členského státu.

Zabezpečení přistěhovalce za prací / podnikáním a jeho rodiny

- Zařazení do soustavy sociálního zabezpečení hostitelského státu.
- Právo na stejnou zdravotní péči
- Právo na vzdělání migranta a doprovázejících rodinných příslušníků za stejných podmínek
- Právo na průběžné sociální dávky
- Právo na podporu v nezaměstnanosti, ovšem s nebezpečím neprodloužení pobytu, s výjimkou těch, co už získali trvalý pobyt.

Následné zabezpečení migrantů

Migranti postupně pracují a platí daně a odvody ve více členských státech.

- Nutnost propojení důchodového zabezpečení (starobní, invalidní i pozůstalostní - vdovské a sirotčí): nařízení 883/2004.
- Sčítání rozhodných dob, nejsou-li nabyty pro získání nároku v příslušném státě
- Poskytování dílčích důchodových dávek ze strany příslušných členských států.
- Řešení - obecně - spravedlivé pro migranty stejně jako pro členské státy.

Postavení cizinců - neobčanů EU

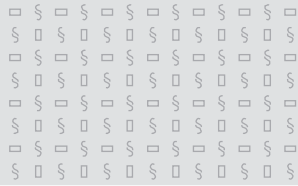
- Členské státy si nicméně určují svoji přistěhovaleckou politiku samy. Ovlivňují ji přitom v řadě případů zvláštní vztahy se třetími státy (bývalé kolonie či hospodářsky, kulturně, migračně a jinak blízké státy)
- Postupné zavádění migračních práv pro dlouhodobě usazené obyvatele - ne-občany členských států v rámci EU.
- Naturalizace: zařazení do kategorie občan, bez ohledu na míru sociokulturní integrace.

Realita migrace za prací a podnikáním

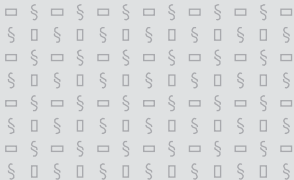
- Obecně migrace za prací a podnikáním.
Důvody: mnohojazyčnost Evropy, poměrně nevelké rozdíly v možných příjmech, kulturní a klimatické rozdíly, nutnost rozdělení rodiny či stěhování všech, náklady na cestování, sociální zabezpečení.
- Paradoxní svoboda: ochota zavést jenom při očekávání malého využívání (proto přechodná období pro občany nových členských států)

Citlivost uvolnění migrace uvnitř EU

- Odklad migrace pracovníků z nových členských států kvůli neochotě bohatých států okamžitě uvolnit z obavy před velkou migrací.
- Brexit jako důsledek naivní liberalizace ze strany VB.
- EU jako výjimka z celosvětových poměrů.

Dodatek: Žadatelé o azyl - s nadějí i bez

- Celosvětový standard ochrany: Ženevská úmluva o právním postavení uprchlíků.
- Rozvinutí na základě lidskoprávních standardů.
- Fyzický migrační tlak na vyspělé státy.
- Dublinský systém: azyl vyřizuje stát pobytu, neudržitelnost.
- Problém s vyhošťováním neúspěšných žadatelů o azyl.
- Problém reálné sociokulturní integrace azylantů.
- Ale také přistěhovalců včetně potomků včetně těch, kteří již mají občanství.